

Kilka zdań o przemocy w szkole

Przemoc niejedno ma imię

PRZEMOC FIZYCZNA - różne formy agresji, np. szturchanie, bicie, kopanie, plucie, popychanie, szarpanie, wymuszanie pieniędzy, zabieranie przedmiotów, niszczenie własności.

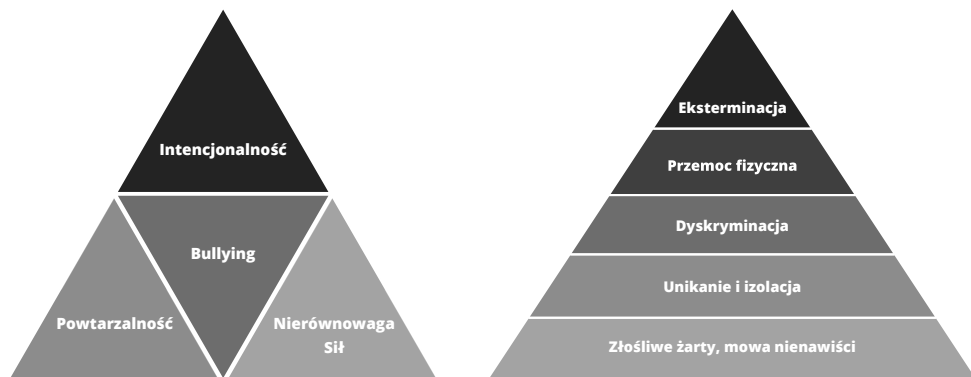
PRZEMOC SŁOWNA - dokuczanie, przezywanie, wyśmiewanie, wyszydzanie, obrażanie, ośmieszanie, grożenie, rozpowszechnianie plotek i oszczerstw, pokazywanie nieprzyzwoitych gestów.

PRZEMOCY RELACYJNA - pośrednia forma przemocy objawiająca się brakiem relacji, wykluczeniem z grupy, izolowaniem, niezauważaniem.

CYBER-PRZEMOC - inna forma przemocy pośredniej przenosząca do przestrzeni internetu formy przemocy słownej bądź relacyjnej, polegająca m.in. na obrażaniu, wyśmiewaniu, upublicznianiu prywatnych treści, preparowaniu zdjęć, memów czy także na wykluczaniu z grupy.

BULLING

Nękanie, inaczej gnębienie, prześladowanie, jest powtarzającym się zachowaniem kogoś, kto jest na silniejszej pozycji i kto świadomie rani innych fizycznie, słownie lub emocjonalnie. Nie każda forma agresji jest dręczeniem (bullingiem). Bulling wśród dzieci jest tym samym co mobbing wśród dorosłych.

Piramida nienawiści wg. Gordona Allporta

Niezwykle ważne by patrzeć na przemoc z odpowiedniej perspektywy. Ona nie pojawia się nagle. To proces, który zaczyna się od drobnych gestów, słów, żartów. A potem stopniowo eskaluje prowadząc poprzez unikanie, izolację, przez dyskryminację i przemoc fizyczną aż do eksterminacji (w przypadku środowiska szkolnego najczęściej do okaleczeń czy samobójstw).

Kiedy nie wolno czekać z reakcją?

Kiedy należy reagować natychmiast:

- gdy ktoś krzywdzi kogoś fizycznie
- gdy ktoś grozi, że kogoś skrzywdzi fizycznie
- gdy ktoś grozi użyciem niebezpiecznego narzędzia

Nastawienie.

- czy chcemy sprawiedliwości i kary
- czy zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania wszystkich osób w grupie

Kto odpowiada za bezpieczeństwo?

Problem przemocy nie jest jedynie problemem między sprawcą a osobą doświadczającą tego działania. To problem całego środowiska. W szkole uczniowie i uczennice są pod opieką nauczycieli/ek i to oni/neodpowiadają za zapewnienie bezpieczeństwa.

Cztery pozycje.

W sytuacji, w której występuje dręczenie zazwyczaj znajdujemy się w jednej z czterech pozycji:

- osoby stosującej przemoc
- osoby doświadczającej przemocy
- świadka, który reaguje
- świadka, który jest bierny.

SPOSOBY REAGOWANIA NA PRZEMOC

1. PODSTAWĄ JEST PRZECIWDZIAŁANIE.

- Otwarte rozmawianie o relacjach w grupie, o tym, że w każdym środowisku pojawiają się konflikty, zdarzają się akty agresji czy przemocy. Dobrym narzędziem jest wspólne przygotowanie zasad panujących w naszej grupie. To czas by otwartym tekstem opowiedzieć o potencjalnych problemach, dostrzec je i zadbać o ich jak najwcześniejsze rozwiązanie.

Warto promować wśród młodzieży sposób reagowania na przemoc w polegający na wspieraniu osoby doświadczającej nękania a nie skupianiu się na kłótni ze sprawcą.

- Wspieranie osób posiadających specjalne potrzeby, odróżniających się jakąś cechą, nowych w grupie, gdyż to one najczęściej wybierane są jako ofiary nękania, np. poprzez otwartą rozmowę z grupą o przyczynach innego traktowania.
- Integrowanie czyli aktywna praca większości nad włączaniem nowych osób, np. poprzez wcześniejsze wypracowanie zasad przyjmowania (np. podzielenie się wśród uczniów rolami w procesie oprowadzania po życiu szkoły, klasy; zajęcia integracyjne (przedstawianie swoich zainteresowań, pasji).
- Wyznaczenie procedur reagowania: konkretnych zachowań (np. trening asertywności, komunikowanie bez przemocy, itp.), powołania zaufanych osób z grupy czy spośród grona pedagogicznego.

2. WRAŻLIWE OBSERWOWANIENAJMNIEJSZYCH NAWET PRZEJAWÓW POJAWIAJĄCEJ SIĘ PRZEMOCY.

- Uwaga na wykluczanie - sprawdzanie czy w nie ma w grupie dzieci, z którymi nikt nie rozmawia, nie bawi się na przerwach, nie koleguje.
- Uwaga na słowa - wyłapywanie powtarzających się, adresowanych wciąż do tych samych osób określeń dotyczących zazwyczaj cech tożsamości, które w danym kontekście mogą naruszać godność - a przez to stanowić element dręczenia.
- Uwaga na przemoc fizyczną - nie każde szturchnięcie jest nękaniem, ale jeśli pojawia się regularnie i dotyczy zawsze tą samą osobę, może to być sygnał alarmowy.
- Uwaga na cyber przemoc - warto rozmawiać z dziećmi, gdyż ta najbardziej skryta przed nauczycielami/kami sfera ich aktywności może być obszarem negatywnych zachowań.
- Jeśli zaobserwujemy jakiegokolwiek przejawy powyższych zachowań warto reagować.

3. AKTYWNE REAGOWANIE w przypadku pojawienia się przemocy. Należy osobno pracować z dziećmi z każdej z trzech grup: osobami doświadczającymi przemocy, osobami stosującymi przemoc, ze świadkami. Ważne by nie naruszać ich godności, np. omawiając na forum spraw powierzonych w sekrecie.

- W przypadku osób doświadczających przemocy ważne jest by otoczyć ją dyskretną opieką. Znaleźć czas na spokojną rozmowę, wesprzeć, wysłuchać, poznać tło wydarzeń. Sprawdzić od czego się to wszystko zaczęło. Niezwykle ważne jest by unikać podwójnej wiktymizacji czyli szukania winy po stronie osoby, która doświadczyła przemocy. Winny jest sprawca. Z racji tego, że zazwyczaj osoba doświadczająca przemocy pozostanie w tym samym środowisku, warto patrzeć przyszłość i szukać nowych, pokojowych metod reagowania na potencjalne ataki. Szukając rozwiązań warto dać dziecku przestrzeń do kreatywności, by to był jego pomysł a nie nasz. Rozwiązaniem może być dowcipna riposta, zmiana jakiegoś szkolnego zwyczaju, wsparcie osoby z personelu szkoły.
- W przypadku osób stosujących przemoc warto wspólnie zastanowić co zrobić by przemoc się nie powtarzała. Warto pozwolić im na samodzielne zaproponowanie rozwiązania. Zazwyczaj polega to na prostym zaprzestaniu dręczenia. To wystarczy. Nie wszyscy muszą się lubić. Przemoc jest problemem także dla sprawcy. Brak reakcji utrwala bezkarność. Kłopoty będą się nasilać co przełoży się na dalsze funkcjonowanie w dorosłym życiu.
- W przypadku świadków warto rozróżnić ich dwie grupy: tych, którzy wspierają atak (np. śmiejąc się zachęcając do ataków) i tych, biernych, którzy nic nie robią. Praca z grupą aktywną powinna polegać na wypracowaniu metod wyłączania się z przemocowych sytuacji, tak by już więcej nie dawać sprawcy wsparcia. Rozmawiając z biernymi dotąd osobami warto zachęcić je do aktywnego włączania się w obronę atakowanych. Nie należy jednak namawiać do konfrontacji z atakującymi ale wspierania osób doświadczających przemocy. Czasami wystarczy prosty gest, słowo wsparcia. To sygnał, że nie jest sama

Nie warto narzucać rozwiązań. Dzieci łatwo je odrzucają. Zdecydowanie lepiej wykorzystać ich kreatywność i wspierać ich autorskie rozwiązania.

**Nie warto wymuszać przeprosin.
Przeprosiny nie rozwiązują problemu a mogą go rozszerzać.**

Środowisko szkolne jest środowiskiem bazującym na obowiązku. Dzieci trafiają do niego nie dlatego, że się wzajemnie lubią, ale z losowego przydziału. Naszym celem powinno być zapewnienie im bezpiecznych warunków a nie zmuszenie do przyjaźni.

Wspieranie to nie kablowanie